

فصل اول

بازارهای ارز و نرخ ارز

در مالیه بین الملل ما به جنبه های پولی جریان بین المللی کالاها و خدمات و یا به صورت دقیق تر به جنبه های پولی معاملات بین المللی می پردازیم که این معادلات می توانند به صورت معامله دارایی ها و یا خرید و فروش دارایی بین المللی باشد. به طور مشخص تر اینکه تبعه ی یک کشور اقدام به خرید دارایی های کشور دیگر کند و این مساله برای ما اهمیت دارد و در تحلیل ها و محاسبات ما وارد می شود.

بازار ارز

با ثابت بودن سایر شرایط اگر قیمت پولهای خارجی یا نرخ ارز تغییر کند این می تواند جریان کالا و خدمات را تغییر دهد و باعث تغییراتی روی رفاه آن جامعه شود؛ بنابراین نرخ ارز به عنوان یک مسئله استراتژیک مطرح می شود چون بر جریانهای اقتصاد داخلی و خارجی اثر می گذارد. هر چقدر نوع فعالیت های اقتصادی خارجی باشد اهمیت این مساله بیشتر می شود و هر چه اقتصاد یک کشور بازتر باشد، اهمیت تغییرات نرخ ارز بیشتر خواهد بود.

تعریف نرخ ارز

بازار ارز مشتمل بر اشخاص، بانکها و بنگاه ها است و در بازار ارز پول های خارجی مورد مبادله فرار می گیرد. بنابراین به لحاظ جغرافیایی و مکانی، کلیه نقاطی که در آنها پول یک کشور در مقابل پول سایر کشورهای دیگر مورد مبادله قرار می گیرد دامنه ی مبادله ی بازار ارز را تشکیل می دهد.

بازار نیویورک، بازار لوس آنجلس، توکیو، لندن، فرانکفورت، هنگ کنگ، زوریخ و .... در کلیه این بازارها پولهای کشورهای مختلف مورد مبادله قرار می گیرند و هر کدام از این بازارها دارای ساختارهای مختلف هستند. مثلا سمت تقاضای بازار ارز نیویورک، با سمت تقاضای بازار ارز ایران متفاوت است و حتی در خود آمریکا بازار ارز نیویورک و لوس آنجلس با هم فرق دارند.

مشارکت کنندگان در بازار ارز

مصرف کنندگان سنتی، تجا و سرمایه گذاران؛ صادرکنندگان و واردکنندگان و جهانگردان جزء مصرف کنندگان سنتی هستند. مثلا خرید یک ساختمان در آمریکا یک سرمایه گذاری محسوب می شود و شخص سرمایه گذار خارجی به حساب می آید. پس فرد جهانگرد هم نیاز به ارز دارد مثل یورو، دلار و ین، تا بتوانند در خارج از کشور قدرت خرید داشته باشد پس باید وارد بازار ارز شود.

بانک های تجاری؛ صادرکنندگان و واردکنندگان پرداخت ها و دریافت های خود را از طرف بانکهای عامل انجام می دهند. بانک های تجاری برای تامین نیازهای خود مجبورند در بازار ارز شرکت کنند و این اخبار به خاطر تقاضای مراجعه کنندگان و بانک است و گاهی ممکن است خود بانکها به جهت کسب منافع خود وارد بازار ارز شوند.

دلالتان و واسطه های ارزی؛ عموما عملیات خرید و فروش عمده ارز را انجام می دهند. که این دلالتان می توانند اشخاص حقیقی یا حقوقی باشند و امروزه اشخاص حقوقی جزء بزرگترین دلالتان ارزی هستند چون اقدام به سرمایه گذاری های وسیع و کلان در قسمت ارز می کنند.

بانکهای مرکزی؛ عموماً برای حفظ یا تقویت ارزش پول داخلی یک کشور در بازار ارز مداخله می کنند همچنین برای تسهیل نیل به اهداف اقتصادی کلان خود و تنظیم سیاستهای مالی و پولی مناسب برای اقتصاد خود مجبور به مداخله در بازار ارز هستند. بسته به شرایط اقتصادی، نرخ ارز هدف و ادوار تجاری و اهداف اقتصادی تعیین می کند و با تزریق و یا بیرون کشیدن ارز از بازار، در این بازار دخالت می کند.

کارکرد یا وظایف اصلی بازار ارز

نقل و انتقال سرمایه، وجوه نقد یا قدرت خرید از یک کشور به کشور دیگر است. قدرت خرید می تواند در بحث عوامل تولید باشد یعنی به واسطه نیروی کار - ارائه سرمایه و یا خرید و فروش کالا که این مهمترین وظیفه بازار ارز است.

اعطای اعتبار: به طور اخص و عمده اعتبارات کوتاه مدت است. واردکنندگان برای پرداخت وجوه مورد نیاز به فروشنندگان و فروش کالاها، معمولاً یک مهلت (90 روزه) از فروشنده و یا صادر کننده می گیرند، چون در عرصه بین الملل وجوه پرداختی توسط چک و یا مهلت پرداخت می شود. صادرکنندگان با کسب برخی از اسناد تجاری اقدام به اعطای اعتبار به واردکنندگان می کنند. صادرکنندگان معمولاً هنگامی که به وجوه مورد نیازشان نیاز داشته باشند، به شعب تجاری خارجی بانکهای خود مراجعه می کنند و این اسناد تجاری را تنزیل می نمایند، و اقدام به تامین وجوه مورد نیاز خود می کنند. بانکهای عامل این اسناد را نزد خود نگه داشته و در هنگام سر رسید این اسناد را به اجرا می گذارند و پول خود را از واردکننده می گیرند.

اعطای تسهیلات برای فعالیتهای هجینگ و سفته بازی معمولاً نرخهای ارز در بازارهای ارز بسیار پر نوسان است، بر خلاف بازار کالا که قیمت ها از یک ثبات نسبی برخوردار است بازار ارز حتی در ساعتهاى مختلف ممکن است نوسان زیادی داشته باشد. هر چه قیمت یک کالا (پول) پر نوسان باشد، ریسک مترتب بر معاملات متضمن آن کالا بالا می رود. طبیعی است که از آنجایی که عمدتاً آحاد اقتصادی ریسک گریز هستند و با توجه به نقش تهدید کننده ریسکها در زمینه حجم تجارت، آحاد اقتصادی سعی می کنند به نوعی برای خود پوششی برای این نوع ریسکها ایجاد کنند، پوشش دهندگان ریسک یا هجر (hedger) ها سعی می کنند این نوع خدمات را در قالب فعالیت های خود به متقاضیان عرضه کنند. به عبارت روشن تر، معامله گران در بازار ارز به خاطر پرنوسان بودن نرخ های ارز، به محض ورود در معاملات ارزی به نوعی خود را در معرض ریسکهای نرخ ارز قرار می دهند. پوشش دهندگان ریسک سعی می کنند در ازای دریافت حق الزحمه پوشش درخواست متقاضیان را در این زمینه تامین کنند. یکی از وظایف بازارهای ارز ایجاد زمینه برای اعطای تسهیلات جهت فعالیتهای هجینگ و پوشش دهندگان ریسک است در حقیقت در بازار ارز پوشش دهندگان ریسک، نوعی بیمه برای ملاحظه کنندگان متقاضی در بازار ارز فراهم می کنند. (اگر ارز در نوسان باشد، یعنی کالاهای یک کشور و قیمت های آن در نوسان است پس ریسک زیادی دارد در نتیجه حجم تجارت کاهش می یابد و این باعث می شود که رفاه جامعه تغییر کند.

سفته بازان سعی می کنند بر خلاف پوشش دهندگان ریسک به استقبال ریسک ها بروند و با تقبل و تحمل ریسکها برای خودشان درآمدی کسب کنند. در حقیقت در فعالیتهای هجینگ گریز از ریسک و پوشش ریسک است ولی سفته باز به استقبال ریسک و خطر می رود و بر اساس پیش بینی های خود از قیمت آنها آینده اقدام به خرید و فروش ارز می نماید تا منافی به دست آورد.